

Södra Listerlandet

Id.nr.	KG0003
Län	Blekinge
Naturtyp	Ädellövskog
Värdetraktsbeskrivning upprättad	2021-11-04
Värdetraktsbeskrivning senast reviderad	Ingen revidering gjord

ALLMÄN INFORMATION

Värdetrakten Södra Listerlandet med en landyta på drygt 3 388 hektar omfattar de skogklädda bergen och nabbarna på södra Listerlandet, samt Hanö. Det karaktäriseras av ett antal markanta restberg som domineras av värdefulla bok- och avenbokskogar. I området ingår även en del bokdominerade hagmarker. Avenbokskogarna på Listershuvud och Hanö är de två största i landet, med 80 respektive 72 hektar. All skog inom området har sannolikt utvecklats genom igenväxning av trädbärande hagmarker och glest trädbevuxna utmarksbeten. Det är bland annat dokumenterat att den skogsmark som dominerade Hanö i början av 1800-talet, genom ett intensivt kreatursbete och skogsavverkningar, omvandlades till ett öppet och i det närmaste skoglöst landskap under 1900-talets första hälft. När kreatursbetet och avverkningarna upphörde i mitten av 1900-talet började återigen träd- och buskvegetation breda ut sig och skogen slöt sig successivt.

Traktens skogsbygd präglas framförallt av ett mycket stort ädellövsinslag och mycket litet graninslag. I trakten bedrivs endast begränsat skogsbruk, under tioårsperioden 2010–2019 förnyngringsavverkades endast drygt 30 hektar (0,9 procent) av värdetraktens landyta (Skogsstyrelsen 2020).

NATURVÄRDEN

Trakten innefattar sju naturreservat: Hjärthallaberget, Sillnäs, Västra Torsö, Stiby backe, Listershuvud, Spraglehall och Hanö. Vidare ingår ett skogligt biotopskyddsområde. Arbete pågår med bildande av ytterligare naturreservat inom området. De nämnda naturreservaten ingår alla i Natura 2000. Därutöver finns ytterligare två Natura 2000-områden, Björkenabben och Kråkenabben. De viktigaste skogliga naturtyperna inom området är gamla bokskogar och avenbokskogar. Dessutom ingår mindre arealer av ekskogar, trädbärande ängar och hagar, hassellundar och alskogar. En del av skogsmarken är lundartad och tydligt präglad av kalkrika jordarter. Registrerade nyckelbiotopstyper är bland annat ädellövnaturskog, hedädellövskog, lövskogslund, alsumpskog och hållmarksskog. En ovanligt stor andel av traktens skog utgörs av värdekärnor. År 2020 innehöll värdetrakten drygt 645 hektar (19 procent av landytan) värdekärna för ädellöv, varav 92,4 procent värdekärna ligger inom formellt skyddad natur (naturreservat, natura 2000 eller biotopskydd). Därutöver fanns samma år även drygt 54 hektar värdekärna för tall inom trakten.

Omkring 10 rödlistade arter av såväl svampar som lavar knutna till ädellövskog har påträffats inom området. Exempel på rödlistade arter som är karaktäristiska eller särskilt viktiga är kal knipprot, bokarv, hartsticka, stiftklotterlav och ädellav. Samtliga artuppgifter är från 2000-talet, och hämtade från Artportalen. Förutom de rödlistade arterna är avenbok en karaktärsart som är viktig att framhålla.

LANDSKAPSSAMMANHANG

Denna skogliga värdetrakt överlappar nästan helt och hållet en värdetrakt för odlingslandskapet och gränsar till en marin värdetrakt (se bilaga 1). Många skogliga värdekärnor ligger intill värdekärnor för odlingslandskapet (gräsmarker), vilket skapar goda förutsättningar för att gynna brynmiljöer. Förutsättningarna är också särskilt goda för att bevara och stärka övergångsmiljöer mellan skog och hav vid Listershuvud och Hanö.

NUVARANDE MARKANVÄNDNING OCH SKÖTSEL

Större delen av skogsmarken, såväl inom som utanför de skyddade områdena, utvecklas genom fri dynamik eller har en begränsad skötsel av trädsiktet. En del skogsmark/trädbärande mark är beteshävdad. Avenbokskogen på Hanö är beteshävdad av dovhjortar. Skogsbruk i de oskyddade ädellövskogarna bedrivs i ytterst liten omfattning.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Lövskogarna tillhandahåller en mängd olika ekosystemtjänster (där skapandet av livsmiljöer för stort antal arter är grundförutsättningen) bland annat:

- livsmedel (ex. bär, svamp och vilt)
- naturupplevelser
- översvämningsskydd genom trädens vattenupptag och vattenmagasinering
- klimatreglering, både lokalt genom temperaturutjämning och skydd mot vind, och globalt genom lagring av kol i träd och mark
- skadedjursbekämpning (biologisk reglering).
- pollinering för både skogens egna arter och för jordbruks- och trädgårdsgrödor
- markstabilisering (motverka erosion)

UTMANINGAR

Ett pågående hot är förtätning av skogarna, vilket missgynnar ljus- och värmekrävande arter samtidigt som det försvårar förnyringen av vissa trädslag och därmed också riskerar att bryta kontinuiteten av gamla ädellövträd.

HÄNSYNSTAGANDE VID PRÖVNING OCH PLANERING

Det är fördelaktigt om hänsyn till värdetraktens kännetecken och karaktär gällande arter, miljöer och landskap iakttas vid markanvändning och rådgivning. Att områden med samma karaktär ligger tillräckligt nära varandra ger bättre förutsättningar för att de arter som hör till skogliga värdekärnor ska överleva.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Punktröjningar kring vidkroniga träd
- Förnygringsåtgärder för vissa trädslag
- Bevara och/eller utveckla övergångsmiljöer såsom skogsbryn och kustskogar, särskilt kring värdekärnor
- Utveckling av spridningslänkar med naturvärden relevanta för värdetraktens värdekärnor

MARKÄGARSTRUKTUR

Skogsmarken i området är i huvudsak privatägd. En del av den formellt skyddade skogen ägs av staten.

REFERENSER, ATT LÄSA MER

Länsstyrelsen Blekinge Län (2003). Blekinges skogar – biologisk mångfald samt urval och skötsel av skogsreservat. Meddelande 2003:1

Länsstyrelsen Blekinge län (2007). Hotade svamparter i Blekinge – sammanställning av fynd t.o.m. 2006. Meddelande 2007:8.

Naturvårdsverket (2020). Nationella Marktäckedata version 1.1. URL

<https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Kartor/Nationella-Marktackedata-NMD/Ladda-ned/> [2020-12-15]

Skogsstyrelsen (2020). Utförda avverkningar enligt skillnadsanalys i satellitbilder. URL

<https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/geodatatjanster/nerladdning-av-geodata/> [2020-12-10]

BILAGA 1. KARTA ÖVER VÄRDETRAKTEN "SÖDRA LISTERLANDET"

